

# დროება

შანი განცხადებისა

სტრიქონზე რვა კაპ. განცხადება მიმდინარეობს, რუსულს და სხვა ენებზედ. თუ საქმეობა მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს და ახედავად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდველ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბეჭდვს.

რედაქცია  
გოლოვინის პროსპექტზე თავ. მურან პაცონის სახლში. ელვის ქვემოთ.  
ხელის-მოწერა, მიიღება თბილისში «დროების» რედაქციაში, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: В. Тифлиси, в редакцію «Дროება»  
«დროების» ფასი  
მთელი წლისა... 9 მან. სამის თვისა... 3 მან.  
ექვსის თვისა... 5 მან. ერთის თვისა... 1 მან.

გამოდის ყოველ დღე ორშაბათს გარდა. ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი

მიიღება ხელის-მოწერა კასეთ

## „დროებაზედ“

ნახევარ წლით ჰირველის ივლისიდან წლის დამლევამდე ფასი ხუთი მანათი.

სოფლის მასწავლებლებისათვის ოთხი მანათი.

«დროების» ნომრები თითო მურად იყიდება, თბილისს გარდა:

ქუთაისში, ჭილაძის მაღაზიაში,

ბათუმში, ფეიქროვის თამბაქოს მაღაზიაში,

დუშეთში, კაბო ბაშროვთან.

გორში, სასოგადოების დეპოში, ახალ თუთაყვითან.

აქვე მიიღება ხელის-მოწერა.

## ტელეგრაფი

(ჩრდილოეთის სააგენტოსი.)

გოგოლიოვი, 14 ივლისს. 1 ივლისიდან 1 ივლისამდე დნესტრით

«დროების» ტელეტონი 17 ივლისს.

## სამკირაო მასლათი

კისრული.

რომელი საგანია ეხლა, რომელსაც თავის უზარ-მაზარი ჩრდილით მთლად გადაუფარავს ბისმარკიც, ტიუდიუკიც, საფრანგეთის გმირებიც, რომელნიც შინ ისე ხმა მალლა ყვირიან და მჭევრმეტყველობენ თავისუფლებათზედ, გარეთ კი ისეთივე შეუბრალებელი ჯალათები არიან ამ თავისუფლებასა, როგორც სხვა ყველანი, მათის ფიქრით, საზილარი ბარბაროსები. რასაკვირველია ის საგანი ხოლერა არის, რომელიც ეხლა საწყალ ეგვიპტელებს მუსრს ავლებს. შოველ დღე მოაქვს ტელეგრაფს ამბავი: ძაირში ოთხასი კაცი მოკვდა, ღამიეტაში ორასი, აღეჭრანდრიაში ასი და სხვ. მიღა მმარხავს ამოდენა გაქვლეთილს ხალხს? ნეტავი კიდევ დარჩება ვინმე, რომ თავის შვილი-შვილებს უთხრას: დიდ ხოლერობას, შეილო, მე ამდენი და ამდენი წლისა ვიყავიო. ან: მე შეილო, სწორედ დიდ ხოლერობას დავიბადე. მიუხედავად ბუნების სამართალიც: ისევ ის ისჯება, უბედურება ისევ იმას ატყდება თავს, ვინც ასჯერ და ათასჯერ, უიმისოდაც უსამართლოდ დასჯილა! თუ ვახსოვთ, შარშან ამ დროს უბედურს მკვიბ-

წავიდა ოდესში 400,000 ფუთი შერი. სტანცია ზარნიცა აგებულნი ჰოდოლსკიდამ და ბესარაბი-იდამ მოსული შერიით.

სტამბოლი. საეჭვო გემებისათვის დანიშნულია კარანტინი ოცი დღე, სხვებისთვის — თოთხმეტი დღე.

გოტბა. იმპერატორმა ვილჰელმმა მიიღო ავსტრიის მინისტრი კალნოკი და უბოძა ორდენი შავი არწივისა.

ლონდონი. სეტავაიოსთან ერთად დაუბოციათ: მთლად მისი ცოლები და მრავალი მხედართ უფროსები.

ვოლსკი. მებმა ცეცხლი წაუკიდა ბარქასს, რომელზედაც 17,000 ფუთი ნავთი უდევს. ვაჭრობა არ შეიძლება.

ნიშნი-ნოვგოროდი. დღეს ჰარაგლისის შემდეგ აუშვეს სავაჭრო ბაირადები. ვაჭრები ნელ-ნელა მოდიან.

პარიში. პალატამ გადასწყვიტა მიეცეს 50,000 ჭრანკი სანიტა-

ტეს უფრო უარესი ხოლერა ჰმუსრავდა. მართალია შარშანდელი ხოლერა არ წარმოსდგებოდა იმ მიკროსკოპიული ორგანიზმებისაგან, რომელნიც, საფრანგეთის გამოჩენილი ქიმიკოსი პასტიორის ფიქრით, არიან მიზეზნი ეხლანდელი ხოლერისა. შარშანდელ ხოლერას წარმოადგენდნ სულ თათარიანთ დასუქებული ინგლისელები, რომელნიც ეხლანდელ ხოლერასავით პირში არ უძვრებოდენ კაცს ჰაერთან, წყალთან, ან საჭმელთან ერთად; პირიქით, ისინი თითონ ჰყლაპავდნ ეგვიპტელებს. მართლაც რომ ინგლისელები როგორც ზევით მოგახსენეთ უარეს ხოლერას წარმოადგენდნ მკვიბტეში. ეს ხოლერა მართა ხალხს ავლებს მუსრს, მაგრამ ხელუხლებლად სტოვებს, ყველაფერს, რაც კაცის გონებას შეუქმნია. არც სუეცის არხს გააფუჭებს, არც პირამიდებს დაანგრევს, არც მუზეუმს და ბიბლიოთეკებს გადასწომს...

მაი იმ ქვეყნის ბრალიცა, სადაც ხოლერას მიიტანენ არა მიკროსკოპული ორგანიზმისი ხალხს მოჰსრესენ, მაგრამ ერთს ნაშოსაც არ დაუტოვებენ, რომელმაც შემდეგ ოდესმე მაინც შემთხვევით მივარდნილს მოგზაურს აუწყოს, რომ როდისღაც აქ ხალხს უცხოვრია. მაშ ისევ გაუმარჯოს ეხლანდელს უხილავ ხოლერას!

რულ კამისისა, რომელიც ეგვიპტეში მიდის.

ლონდონი. გემინ გარდაიცვალა უარსის დამცველი უირიმის ომის დროს, გენერალი ვილიამსი.

თბილისი, 16 ივლისს.

პრუსიელებისაგან გაბერტყილმა და გალწილმა საფრანგეთმა შეისვენა, გულზედ ქონი მოიკრა და აღარ იცის რაზედ და სად მოიხმაროს თავისი ძალა, ბარემ თვალები აღმოსავლეთისკენა ჰრჩება და დაკარგულს მოზას-ლოტარინგის კბილებს უკრაქუნებს, მაგრამ ერთხელ გამოსცადა რას ჰნიშნავს ბერმანიასთან შეტაკება და თავის გულის წადილს გულშივე იკლავს და გზას არ აძლევს. სადმე ძალის გამოცდა და ჯარის გაწვრთნა კი საჭიროაო, ასე ფიქრობენ ისინი, ვისაც საფრანგეთის ბედ-ილბალი დღეს ხელში ჩაჰვარდნია. ამიტომაც ხან ტუნისს წაეკიდებიან, ხან სადაც გადალუბულს ანამს და დადგება ორივე მხრიდან ერთი საშინელი ხალხის ქვლეტა. საფრანგეთის რესპუბლიკის ჯარები, რომელთაც დროშაზედ ამისთანა მაღალი სიტყვები დაუწერიათ,

როგორც: «ძობა, ერთობა, თავისუფლება» თავისუფლებისავე ჯალათის როლში? როგორღაც ვერ ურიგდება ამას სალი კეჟუ. რაც გინდა სთქვით, მაგრამ საფრანგეთის უცხო საქმეთა მინისტრის, შალმელ-ლაკურის ტკბილმა, შემპარაგმა სიტყვებმა ისე მოხიბლა და გაიტაცა პალატა, რომ დარბაისელმა დეპუტატებმა გიმნაზისტებივით ტაში დაუკრეს და დიდის სიხარულით აუხადეს ხაზინას ყუთა.—მს ოქრო და ვერცხლი, მიირთვიეთ—რამდენიც გნებავთ ოლონდ მტრების ჯავრი ამოგვყარეთო! უთხრეს დიდი ერის წარმომადგენელთ თსვის მინისტრებს. ანამი და საფრანგეთის მტერი!—სასაცილოა, ერთი სიტყვით, როგორც იტყვიან ხოლმე დიპლომატების ენით, რესპუბლიკის მართებლობამ განუსაზღვრელი კრედიტი გაუხსნა ანამთან ომის გასაგრძელებლად. საფრანგეთმა ოფიციალურად ომი გამოაცხადა ანამის კოროლს ტიუდიუკს, მაგრამ ძალიან მოსტყუვდებიან, თუ ჰგონიათ, რომ ამ ომს ადვილად გადაჩევიან და გამარჯვებულნი გამოვლენ. მეჯერა, რომ რესპუბლიკის ჯარები პირველსავე შეტაკებაზედ დაამარცხებენ ანამელებს; იქნება სატახტო ქალაქიც

და სისხლით ნაშოვნი, საშვილიშვილო მამული გვერდზედ გადაგორდება.

«ჯანი და სული გაგმარდეს, რაც მოხდეს, მოხდეს! ძაცი თავის წერას ვერ ასცდება!» დაუკვირდით კარგად და ყველას შეუბოხედ, ქალია, თუ კაცი, მოხუცი თუ ახალ-გაზდა—შემდეგს სიტყვებს წაიკითხავთ. როგორც დიდი ხნის ტკივილებისაგან რომელიმე ასო სხეულისა ისე გაქვადდება, რომ მერე თუნდა დანით სჭრა, თუნდა გაზებით ჰგლიჯო ტკივილს ევლარა ჰგრძნობს, ისე ეხლა ყველა როგორღაც გაბეჭუებულია და არც კარგი მოვლენა არც ცუდი თითქმის აღარავისზედ არაფერს შთაბეჭდილებას აღარ ახდენს.

აგერ სქელი მელუქნე, რომელიც დილით საღამომდე უძრავი კუნძივით ძევს თავის ღუქის კარებზედ და ველარც კი ჰგრძნობს, რომ ფუტკრის მართვესავით შავად შეკურწლოლი ბუზებუ თავ-პირს აჭამენ.

— შატა მარტირუზ, ეუბნები, ემისთანა დამაალ ხილს რო ჰყიდი, ხოლერას გაჩენ და პირველად შენ გეცემა! მაგრამ მარტირუზა ამითი არ შეშინდა, ბეგრის თვლემისაგან დაქანცული თვალები შემოგაჭყიტა და თითქოს კიდევ გაუხარდა.

— მოვიდეს რაღა ის დალოცვილი და ამ სიცოცხლეს მომამოროს, გეუბნება მარტირუზა. ლამის მთელი ზაფხული გავიდეს, რომ სიფთა ვერ

\*\*\*



იერიშით აიღონ და თვით მოხუც ტიუდიუკი ტყვედ დაიჭირონ, მაგრამ ომი აქ კი არ გათავდება აქედამ დაიწყება. სადაც მართებლობა და ხალხი ერთს მიეღეს ორგანიზმს წარმოადგენს, სადაც ხელმწიფე ნამდვილი თავია სახელმწიფოსი, როგორც შეროპაში, იქ თავდება ომი სატანტო ქალაქების აღებით და ხელმწიფის და ტყვეებით. ახლაში და აჭრიკოში სულ წინააღმდეგა ვხედავთ. იქ როდესაც ხელმწიფეს ტყვედ დაიჭირენ, მაშინ ჩნდებიან ხოლმე ასობით ბელადები, რომელნიც ადგენენ პატარ-პატარა რაზმებსა და მაშინ იწყობა ფიცხელი, პარტიზანული და ევროპიელი გაწვრთნილი ჯარებისთვის მეტად შემაწუხებელი ომი. თვით ფრანკულებმა ამისთანა ომი კარგად გამოსცადეს ალჟირში, სადაც ერთი შეტევით მიღეწეს მისი ქალაქები, თვით ალჟირის დეიუ ტყვედ დაიჭირეს, მაგრამ ამის შემდეგ კიდევ მაინც ომი ოცდათხუთმეტი წელიწადი ვაკრძელებდათ. თუ ისე ის არა, უფრო უარესი დღე მოვლით აწამში, რომელიც ძველადგანვე ჩინეთის მოხარჯედ ითვლებოდა და ჩინეთი თავის დღეში არ დაუთმობს აწამს საფრანგეთს. მართლ, ფრანკულებმა რაღაც მანქნებით 1874 წ. ტიუდიუკს გამოსტყუეს ნება რთვა აწამის წყლებზედ თავისუფლად სიარულისა, მაგრამ მაშინ ჩინეთში შინაური ამბოხება იყო და აწამითის

არ ეცალა, ეხლა კი ჩინეთს არაფერი არ უშლის ჩაერიოს აწამის საქმეში და ხმა ამბოხლოს.

მაინც პროგრესის მომხრეა ჩვენთან ერთად ისურვებს, რომ ფრანკულები ამ ომიდამ მაგრა დამარცხებულნი გამოვიდნენ, თორემ გამარჯვება მათ აიყოლიებს, მხეცურს ინსტინქტებს გაუღვიძებს და ეს ნიჭიერი ხალხი დიდი ხნით მოსცილდება მშვიდი კულტურის და განათლების ნიადაგს.

**ახალი ამბები.**

თბილისის სანიტარულ კამისიას გადაუწყვეტია: ა) მოიწვიოს თავის სხლამებზედ ქალაქის ექიმები და თბილისის პოლიცემისტერი; ბ) გაიყოს ქალაქი რამდენიმე სანიტარულ ნაწილად, რომლებს ზედამხედველობა უნდა ჩაჰბარდეს ერთს ექიმს და ერთს მზრუნველს ხმოსანთაგანს; გ) სთხოვონ ქალაქის რჩევას სანიტარულს კამისიას დაუნიშნოს ხუთასი თუმანი ქალაქის გასასუფთავებლად და სხვ. («ძვე ზი»).

ზუზუნ თამაშოვის ქარვასლიდამ დაიწყო ცენ-რკინის გზამ სიარული. მაგზალამდე გასვლა ეღირება ეხლა შუა ქალაქადამ 8 კ.

ავილო; განა ესეც ვაჭრობაა? მარწმუნებთ ხოლერის მობრძანება არავის აშინებს და ახარებს კი. აი ფაქტიც. მთელის შუა-ბაზრის, დახურულის ბაზრის და ქარვასლების ვაჭრებს წარსულს თვეში საზოგადო ყრილობა მოეხდინათ, რომელზედაც შემდეგი ხელწერილი დაედოთ: რადგანაც ვაჭრობა ისე დაეცა, რომ აღარ გვეცხოვრება, ამიტომ ყველამ ერთ-ხმად გადაწყვიტეთ ერთ დღეს ავლაზრის ხიდზედ შევიყარეთ და იქიდან გადავსცვივდეთ. მაგრამ რადგანაც მხდალი ხალხი ვართ და იქნება ვერ გავბედოთ, საჭიროა თოკებით გადავებათ ერთმანეთს და ესთხოვოთ მანთაშოვს, ან ძასუშოვს თავის სულის გულისთვის ხელი გვკრან... და სხვანი. ამ პირობაზედ თითქმის ყველასა აქვს ხელი მოწერილი. შალა რომ შეუტყვიათ ხოლერა მოდისო, ის ხელწერილი დაუხვიათ და წყალში გადაცივენას აღარ აპირობენ;—ისეც ხოლერამ დაგებოცოსო. მაშასადამე, ეხლა ბუურქ-ალაც შივანში აქლემებს აღარ გაჰგზავნის ქიშიშის მოსატანად და ცივ სარდაფებს აღარ ამზადებს, რომ ხოლერას დაემალოს. აჰის მაგიერ, ბუურქ-ალა თავის სახლის ბანს აღარა ჰპირდება; შივანის გზისკენ თვალები აწყდება (იმის ფიქრით, ხოლერა უთუოდ ამ გზით უნდა მოვიდეს!), თან ეშინიან, მაგრამ თანაც გულად იძახის: «ეჰ, შიში არ იხსნის სიკვდილსა, ცუდია დაღრეჯილობა... მოდი რალა და წამიყვანე!»

მალოდ ერთად-ერთი კაცია ეხლა თბილისში, რომელსაც ხოლერა ძალიან აშინებს და სასიკვდილოდ თავი ეწანება. პარაოზიდამ ამოსძვრე, მაღწიო უკანასკნელს ხარისხს კაცის დიდებისას და ამ დროს მოგაშაროს წყეულმა სიკვდილმა წუთის სოფელს... მოდი და თავი ნუ დაგეწანება? იაიც ბუურქ-ალასავით სულ ბანზედა დგას და გზისკენ თვალები აწყდება, მაგრამ ხოლერას კი არ მოელოის. ია ელის საფრანგეთის და იანგლისის შეერთებულს ესკადრას, რომელიც ჩვენი ქალაქისკენ მოაცურებენ ამ ორი განათლებული ქვეყნების მეცნიერთ-წევრთა პარიკის და ლონდონის გეოგრაფიულის საზოგადოებებისას. იმ ბედნიერთ წილად ჰხედად ჩაბარონ ამ ორი მეცნიერების ტაძრის ოქროს ასოებით ამოჭრილი დაზლოში, რომელიც საპატრიო წევრობას მოულოცავს, ჩვენს გამოჩენილს და შეუპოვარს მოგზაურს შა ბედნიერი ამერიდამ მეცნიერების ისტორიაში უნდა ჩაიწეროს იმისთანა მეცნიერებისთვის თავ-განწირულ კვირებთან ერთად, როგორებიც არიან: შრისტოფორ კოლუმბი, მასკო-დებამა, ლეინგსტონი, სტენლი, ნორდენშელდი და სხვ. საოცარია მხოლოდ, რომ ამისთანა შესანიშნავს მეცნიერს, რომელმაც გამდიდრა კეოგრაფია იმისთანა ახალი ქვეყნების გამოჩენით, როგორც: შლადიკავაზი, როსტოვი, ხარკოვი, ძურსკი, სერპუხოვი, შაკოვი, პეტერბურგი და სხ., იმდენი აღარა სცოდნია, რომ თბილისი ზღვის პირად არა

მალოქის სიციხეებს უფრო ემატება, თორემ არაფერი აკლდება. ბუშინ, შუა დღისგულზედ, ავლაზარში სამი კაცი ქუჩაზედ დახოცილან. შექველია მზეს დაუკრავს, მაგრამ უარალო ხალხი კი ამბობს ცუდი არისო.

ზ.ზ. «ქსპი» ვეატუობინებს, რომ ბალახანზედ კიდევ გახსნილა სამი ნაეთის შადრეანი. სამივე შადრეანი დიდძალს ნაეთს ისერიო.

**თელავი გაბეღინდა!**

«ღოვების» მეტელტონე, ბ. ღვით სხლანი, ერთს თავის «კისრულში», რომელსაც უძღვნი თავის მეგობარს, კოდებით მოგვითხრობს, რომ ჩვენში «ინტელიგენცია» კი არა, არამედ მისი დასაწყისიც არსად არისო! თელავში ეს რომ წაიკითხეს, ძლიერ შეფუტხუნდნენ აქაური ქარაფშუტა ყმაწვილები და რაც აღამიანს არ ეკუთვნის ის გაუგზავნეს ბ. ღ. სხლანს. «მაჟო! როგორ თუ «ინტელიგენცია» არა ვართ? მაშ რა ეშმაკია ამოდენა მუქთად მჭამელი ხალხი? თავის დროზედ ესეამთ, თავის დროზედ ეჭამთ, გვძინავს, ესერიანობთ; ერთის სიტყვით, ეცხოვრობთ, როგორც ინტელიგენციას შეეფერება!..» და სხვ. გაიძახოდნენ აქაური ბობოლეები.

ძვეს და, მაშასადამე, იანგლისიდამ მის მოსალოცკად მომავალი ესკადრა მკრას, ან მარეთ უბანს ვერ მოადგება და უნდა სადმე შოთში, ან ბათუმში გაჩერდეს. მაშ ჩვენ ნორდენშელდს ის ურჩევია შოთის მიაკლამ გასცქიროს იმ ესკადრას და თბილისის ბანებიდამ ცქერით თვალებს ნუ იწყვეტავს და ხიფათში ნუ აგდებს თავის თავს,—გეცალოს მალე თბილისს, თორემ უფციოვ მოსულმა ხოლერამ რომ თავის ცელი წამოუსვას, ხომ შევებში ჩაჯდება მთელი სოხებით და საქართველო... მანციფრებით ჰკითხულობთ: ვინ არის ეს ბედნიერი, რომელსაც ასე თავი უსახელებია? მაშ თუ აქამდე არ გაგიგიათ, ნება არა გაქეთ განათლებული კაცის სახელი ატაროთ. მე მოგახსენებთ იაგორ კასუმოვზედ! (შაკრავად, იში დამივიწყდა). ამ დღეებში გამოვიდა პირველი ტომი მეცნიერულად გამოკვლეულის ეტნოგრაფიული და გეოგრაფიული გამოკვლევისა იაგორ ძასუშოვისაგან შემდეგი სათაურით: «თბილისიდამ მოკვამდე». ღანრჩენი ორი ტომიც ამ ცოტა ხანში გამოვა. საჭიროა გაგაცნოთ ეს შესანიშნავი პირი, გვაპატიეთ, რომ ცოტა შორეული სიტყვა მოგვივა...

\*\*\*

ამ ოცის წლის წინად შუაბაზრის ერთი მეწვრიმანის დუქნის წინ, სიცხიან დღეში, დუქნის დარბაზს მიჰყუდებოდა ერთი პატარა დუქნის ბიჭი და ჩასძინებოდა. მტყობოდა საწყალს თავისი აღისაგან ძალიან დაშრტია-

ბანა სტყუიან თელაველი ყმაწვილები? სრულებითაც მათი შელოავში შეგხედებოდა ყველი-გულის და ფორმის ხალხი. «თელიზოვან» კავალრებს და ახალ მოდნის «ბარიშნებს» გზას ვერ აუქცევ. თუ მართლა ინტელიგენცია ისა ყოფილა, როგორც ესენი ჰხსნიან, მაშ რას ემართლებით,—თელავში ყოფილა ნამდვილი ინტელიგენცია!.. აი აქაურ ინტელიგენციას მოუხდენია საზოგადო ყრილობა, სადაც ბევრი «სოპრის» შემდეგ, როგორც ამბობენ აქაური ბარიშნები, გადაუწყვეტიათ შესდგეს თელავში საზოგადოება, რომელსაც მიზნად აქვს:

- 1) მისი წევრი უთუოდ საღამოობით უნდა გამოვიდეს «ნადიკვარზე» და «ბულვარზე» სასერიოდ. ღაიარონ უქველად ტანის მტერეით.
- 2) უქველად, ქალები და მათი კავალრები მოვალენი არიან ყოველ საღამოს ახალ-ახალი ამბები, ე. ი. ჭორები მოკრიბონ და სერიანობის დროს ერთმანეთს დრო გაატარებინონ და
- 3) რადგანაც ჩვენი ქალები თხლად გახლავან არითმეტიკაში და ვაჭრები ატყუებენ, ამიტომ აუცილებელად საჭიროა კვირაში ერთხელ მაინც გაიმართოს, ესრედ წოდებული «ოფნი დოტრა», რომ ქალები ციჭორში გაიმართონ.

ლებული იყო: რამდენიც ფუხის ხმას გაიგონებდა, იმდენი კურდღელივით ყურებსა სცქვეტდა და შემინებული მიიხედ-მოიხედავდა—აღა თავს არ წამომადგესო. ხელში მაგრა ეჭირა ერთი რაღაც დაწერილი გაქონილი ქალაღი, რომელსაც ძილშიაც ხელიდამ არ ავდებდა. მაინც საიდამლაც ფეხ-აკრეფით წამოეპარა ერთი შავ ახალუხა კაცი,—ჯერ გაქეტიებით კისერში ჩაარტყა, მერე ყურები დაუსრისა და ლანძღვა დაუწყო. «შე ასეთ-ისეთო, უყვიროდა შეუბრალებელი აღა, მე შენ გითხარი: დუქნის კარებზედ დაეგდე, ეგ შენი «უროკი» ისწავლე და მუშტარს ყური უგდემეთქი და შენ კი აქ ძილი გამოგიცხვია?..» დუქნის ბიჭი დასრესილ ყურებზედ ხელს ისევამდა, შიშით თახთანებდა და კრინტს კი არა სძრავდა.

— შენი «უროკი» გისწავლია?— შეტყეითა ჰკითხა მეწვრილმანემ.  
— მისწავლია, ოსტატოჯან, მიუგო შეგირდმა.  
— აბა ერთი «უფალო» წაიკითხე მაშ. შეგირდმა ათრთოლობულის ხმით წაუკითხა «უფალო» თავით ბოლომდე ზევირად, მაგრამ ოსტატმა მაინც რაღაც შარი მოუღო და ერთი კიდევ ჩაანათა კისერში.  
— აბა ახლა ერთი ანგარიში მითხარ, უბრძანა ოსტატმა.— ან ერთი ფული, ბან ორი ბისტი!.. დაიწყო შეგირდმა და იქვე დაეთრები დაეფანტა. შუა ბაზრელმა პესტალოციმ, რაღა თქმა გინდათ, ერთი ლაზათიანად მიჩეჩ-მოჩეჩა, როგორც მოითა-

\*\*\*

ბი, თუ, ბ. ღვეთ სოსლანო, ინტელიგენცია არა გყავს! რაზე ჩასდგენენ ცოდოში და რად მოგეთხარებო. ზოგიერთა ყმაწვილებმა განიძრახეს წარმოდგენების გამართვა საქველმოქმედო მიზნით, მაგრამ ჯერ-ჯერობით ქალები ვერ უშოვიათ, თუმცა ქალები ვაჭებზე თელავში სამჯერ მეტია, და ასე იფიქრეთ, ზოგიერთ მათგანს კიდევ დაუბრუნებიათ ამერიკაში გამგზავრება, რადგან, როგორც «დროებაში» იყო ამას წინად, იქ ქალების ნაკლები იყვნენ არისო. ღმერთმა ხელი მოუშაროთ და ზღვა დაუმშვიდოთ, რომ მშვიდობით აღასრულონ თავიანთი სურვილი.

შველა ამ ბედნიერებასთან თელავს ერთი ბედნიერებაც ეწვია. მოუვიდა ახალი პოლიციის პრისტავი თ. ი. მანაძე, რომელსაც კვარტალის ფაქულტეტი პარიჟის ერთ უნივერსიტეტში შეუსრულებია. მას «ბონჟურ მუსიო!»

უჩინარი.  
10-ს მკათავეს.  
ქ. თელავი.

**წერილები რედაქტორთან.**

**ბ. რედაქტორ!**

ბერი კაცი შემოგთვლით მადლობას ამ სანდოიანს ადოკატის გამოაშკარაუბისათვის, რომელიც იყო თქვენი პატრიარქული გაზეთის მე 134 №-ის

ხოვდა მისი პედაგოგიური სისტემა. — აბა ერთი თამასუქი წამიკითხე, უბრძანა მეწერილმაღმამ.

— ჩ—ყ—ნ—გ—სა წელსა მკათათვის ოცსა დღესა, დიიწყო მომავალმა სტენლიმ, მე მანამა და მანამა ვივალე შენ, მანანსაგან, ასი თუმანი სირმა ვერცხლი, რომლის ნახევარიც იხამს ორ-მოც-და ათ თუმანს სირმა ვერცხლს და სხვანი. მართი სიტყვით, შეგირდს ყველაზედ უკეთესად თამასუქი დაესწავლა და მანამდე ეტყობოდა, რომ როდისმე სასესხებელს კანტორასგაპხსნიდა. ამას გარდა, ისიც ცხადად სჩანდა რომ ეს უწყალოდ დაჩაგრული ბიჭი სხვა რაღაც დიდი რამისთვის იყო დაბადებული და მეწერსლმანის დუქანი მის მალალ დანიშნულებას არ შეეფერებოდა. ამიტომაც აღამ მალე პანდური ჰკრა და გამოუძახა.

მეორე ზაფხულს ჩემი ყურადღება მიიპყრა ერთმა ფეხშიშველა, ჩამობრუნდებოდა ბიჭმა, რომელიც დილით საღამომდენ გაშფოთებული დარბოდა ლიტრით და პატარა ფიალათი ხელში ალექსანდროვის ბაღში და გაჰკიოდა: «ცივი წყალი—ჯამი ორი გროში!» მა ცქვიტი ბიჭი გახლდათ იმ მეწერიანის შეგირდი.

— მე რომ ეხლა ვაჭრობა მქონდეს, სთქვა ბაღში იმ ბიჭზედ ერთმა გაკოტრებულმა ბაზაზმა, თავის წონა ოქროს მივცემდი და ხელიდამ კი არ გაუშვებდი...

— მა, რა ჰნახე მაგ თხუნელაში ეგეთი? ჰკითხა ერთმა მის გვერდზედ მჯდომარემ.

ფელტონში. ამ მღვდელობის შემარცხველი დიმიტრი მექანროვის ონები გადმით აუწერელა. აი ერთი ქაქტიც. რთს საწყელ კაცს, ჩემ ნანახს დურგალს ალექსან. ხარფუის უბანში, ბერძნების საყდართან ერთი პატარა ქოხი აქვს, რომელიც სულ ოც და-ათ თუმნად არა ღირს. საიდანღაც შეუხნდა ეს გადაუქებული მღვდელი, აატესინა დაიდაზნა და სამი წლის განმომავლობაში მთლად შეჰკა და გამოსუტა ის საწყელი კაცი.

— რე მ—მე.

**ბ. «საკენის» და «ნარევის» რედაქტორ!**

თქვენს საკუთარს განყოფილებაში წავიკითხე, რომ კითხვით თქვენს თანამშრომლებში ჰქვიათ არაფერი ურეა და თმას არაფერი იღებავსო.

ეს აშკარა შეცდომაა და გთხოვთ გასწორდეთ.

ბატონი მოხსნაბრძე ჰქვიათ შერთული, თბილისში კვირამა არამც თუ ორჯერ იღებავს თმას, ისურავს სხვადა-სხვა ფერ ჰარეებს, არამედ ზირისასესაც-გი იქმდინ ითუთხნის, რომ ახარც ვეღარა შევლის.

თითონ თქვენ, ბ. რედაქტორ, რამდენჯერ მოგსვლიათ იმასთან ღამანაკი, რათა ზირისასე სახნით ჩამოიხანოს.

აქნება თქვენს სთქვით, რომ ეგ სტენისთვის სდება სოღმეო, მაგრამ რა უყოთ? იღებავს-გი და...

— როგორ თუ რა ვნახე, შენ რა იცი — ქათამივით ორი ფეხი გაბია! მე რომ ერთი კვირა ბაზაზის დახლოში დატრიალდეს, მერე არშინში ნახევარ არშინს მოიპარავს, აი, ემისმა მზემ! ღაკრა მკერდზედ ხელი ბაზაზმა. რამდენიმე ხნის უკან, კვირიცხოვლობას ავიარე მანათისკენ. მართს ბიჭს შიგ ხალხის ასეღის კრიჭაში ჩაედგა ერთი თეთრი ტილოს ჩარდახ გადაფარებული სტოლი და გაჰკიოდა: ჰაი, კარგი «კისლიში» შეუშუნა «კისლიში»!.. ნამდელია «ზაგრანისის» მანანსკია!.. მა ბიჭიც ისე იყო. მტყობა იაგორა—ბიჭს ღმერთი ხელს უმართავდა და თანდა-თან წარმატებაში მიდიოდა. როდესაც განსვენებულმა შენიგმა ცივილიზაცია შემოიტანა ჩვენში, და ძველი ყაბანი «საეარჯიშო ცხენისა» შეუშუნა წყლების სათავაზებელ სალხინოდ გარდაქცია, მაშინ იაგორამაც ერთ კუნჭულში ბულრუგანა (პუტკა) ჩადგა და ქაფიანი წყლით დაიწყო ვაჭრობა. წყლიდამ მერე ცეცხლში გაჭრა და ქალაქის განათება აიღო, თუმცა დიდად საეკო იყო, რომ იმისთანა სიბნელიდამ ამომძვრალი რასმეს გაანათებდა. მე შორს წავედი და დიდიხანა ქალაქში აღარა ვყოფილვარ. ბოლოს ჩამოვედი, ყველაფერი დაეთვალეო, მაგრამ ის მეწერილმანეს ბიჭი იაგორა სულ მთლად გადამაფიწყდა.

მართი რაღაც დიდი დღესასწაულის დღეს, როდესაც ჭაიტონები შეუწყვეტლივ დახრიალებდნ თბილისის

ოღოლო «საკენის» რედაქტორს, თითქმის არაფერი იღებავს? კხლავ ვერ დაიჭირეთ სიტყუში?\*) ხორეშან ლოყა წითელი.

**ოზურგეთის ნოტარიუსს.**

ბ. რედაქტორ, წასულ წელში «დროების» და «შრომის» ფურცლებზედ თუქმას საკმაოდ იყო წერილები, ოზურგეთის ნოტარიუსის ბ. უიფანის ანგართ მოყვარობასზედ და უწესოდ მოქმედებაზედ, მაგრამ მეც მომეცით ადგილი ორიოდ სიტყვით მაინც შევამოთ ოზურგეთის გმირი.

წასულს წელში, მე უნდა ოზურგეთში 200 მანეთის მინდობილება დამომწმინდა და გაუგზავნე კაცი ბ. ნოტარიუსს საკითხავად, რა ეღირებოდა დამომწმინდა და ან რამდენ ხანში გამოსტუმრებდა. მომივიდა პასუხი: 4 მან. 20 კ.—პასუხმა ეკვში შემიფანა და მე თითონ გაიხელით; ღამანაკის შემდეგ. მეტი ღონე არ იყო დავთანხმდი 3 მან. და 60 კ. ოღონდ ჩქარა გავესტუმრებინე.

\*) მდებლად თავს ვიპირი თქვენ წინაშე, ქალო, ხორეშან ლოყა წითელი! შეცდომაში, თუ განძრან რეუელში დამიჭირეთ, მაგრამ მარტო მოხსნაბრძის თუხუნა მაინც ჩვენ არ შეგვარცხვენს... რომ მოგესწენებთ, ერთი რუსული ანდაზა: „Нѣтъ семьи безъ урѣда“

ქვით მოკირწყლოულ ქუჩებზედ და მუნდირებში გაჭიმულს დიდ კაცებს დაარბენინებდნ აქეთ-იქით მისალოცავად, შეენიშნე ერთი მერვე კლასის მუნდირში გაჭიმული შავი მუფუზლივით გარუქლილი კაცი. მათქმოს სირცხვილი და სიამოვნება ერთად ჰქონდა გამოხატული პატარა პირის სახეზედ. მამველელ-გამომღელნი ქუდს უხდიდა სიცილით და რაღაც ნაირი ხელის გაქნევით, რომლითაც იხატებოდა: ჰეი და ჰეი!

«თადლითანთ გუჟა, ჩაღსანებს რომ ჰკლავდა, გაღსავში ჩამჭდა რიყოთავს ადარ იმალავდა!»

მიფიქრე, ვიმტერი თავი: რაქქა სად მიწახავს მეთქი ეს შესანიშნავი «გვამი» და როგორც იყო მიხვდი, რომ ეს იყო ძველი ნაცნობი ბიჭი იაგორა, ეხლა «მეორე მოსივევი» (მგონია) ძასუმოვი!...

ბი, ვინა ბძანდება ის შესანიშნავი მეცნიერი, რომელსაც ზევიო ჩამოთვლილ ქალაქებს გარდა, გამოუჩენია, რომ როსტოვი უფრო შორს არის თბილისიდან, მინამ შლადიკავაზი; რომ მოსკოვში ბერი ეკლესიებია; პეტერბურღს ნევა ჩამოუღის და სხვანი. წარმოიდგინეთ, იქამდე ბედი თან ღმადეეს ჩვენს უშიშარს მოგზაურს, რომ იმისთანა ქვეყანაშია, რომლის არსებობაც აქამდე არაფერი იცოდა, თავისი ნაცნობი კაცი შეჰხვედრია. მოსკოვში ბ. ძასუ-

თუმც იმას ტაკის ძაღვით 2 მ. 60 კან. მეტი არ ერგებოდა (დამომწმინდა 1 მან., დაწერა 1 მან. და მარკა 60 კ.)

დიღის ცხრა საათიდაც, საღამოს ექვს საათამდინ მადღდინა, მაინც ექვს საათზედაც ვერ გამითავა საქმე და სამეორდღეოდ გადასდა. ნუ დაივიწყებთ, რომ მარტო დამომწმინდა უნდოდა. დარჩენა აღარ შემეძლო იმ დამეს და წამოკვიდი თფილისში და აქ დავამომწმინდე.—წრეულს იენისის თუქმი კიდეკ მიუტანე 70 მან. «ტაღონი» დასამომწმინდად, მასუდ, რომ მეორე ზირს შესძლებოდა ხანინიდაც მიღება. კანტორაში შესვლისათხავე, კარებთან მდგომს ჩემს კაცს შეუვიარა გაბრაზებით: შე..... ქუდი მოისდუ, რა გგონია აქ! ცოტა რომ დამშვიდადა, ვსთხოვე დამომწმინდას ეს ტაღონი დროსუდ, მაგრამ იმან ამყად მიპასუხა: ესლავ ვერ შემიძლია, სხვაგან მივდივარ და საღამოსუდ მოდიო;—აქ არაფერი განსავთ სამხელო, ერთ წამში შეიძლება დამომწმინდა მეთქი, სულ ორი სტრეიქონის მეტი ხომ არ უნდა თქო.—ამყად მიპასუხა, ჩვენ უმფრო ვივითო, ტაღონში დაწერა უნდა, წიგნში ჩაწერა უნდა, აქ ბეჭდის დასმა და სხვ.— ბ. ეს ყუელა ვიცი და თუ შეიძლება გზაში ვარ ნუ დამაბრკოლებთქო, 15 ვერსტი მაქვს გასაგლეღი-თქო. (ამ დროს საათის 6 იყო.) არა არ შემიძლია, ორ საათს უკან მოდიო; მიიბრუნა ზირი და «ტრანსტი» გასწია სასეარნოდ ბაღში.—ესლავ წარმოადგინეთ ბატონებო, ამ საქმეს მე მიშვებთ, ცოტა არ იყოს

მოგს შეჰხვედრია თავისი საკუთარი ექიმი, ვეტერინარი, მეშჩერსკი, რომელსაც თავის ნაცნობისთვის წარუდგენია, როგორც თავისი პაციენტი და შესანიშნავი ჰკუის და ხასიათის კაცი...

შეიძლება მკითხოთ: თუ იაგორ მოსივის იმანზედ მეტი განათლება არ მიუღია, რომელიც თქვენ გვიამბეთ, მაშ როგორ მოახერხა ამისთანა შესანიშნავი თხზულების დაწერა? ღიად, ბატონებო, ძასუმოვმა არც ეხლა იცის თავისი გვარის მოწერის მეტი, მაგრამ საქირო იყო იმ ალაგას ჩაეარდნილიყო სადაც ეხლა არის, თორემ წერა ადვილია. მახსოვთ ბაკის სცენებში ერთი დატუსაღებული ზეუა რომ ჯიბეზედ ხელს დაირტყავს და ამყად ამბობს: «ეს იყო, თორემ შენი ადოკატები ისე ავაჭიკვიკებ, როგორც ბუღბუღი!» ღიად, ბატონებო, ნუ გაგიკვირდებათ, რომ პატარახანს უკან ძასუმოვმა საკუთარი გამოკლევა გამოსცეს კრუქის და პასტიორის თეორიებზედ.

ხუმრობა გამეებით, და უფრო დიდი სიკეთეს დაგვდებდა ბ. ძასუმოვი, რომ, თავისი ეხლანდელი თხზულების მაგიერ, დაეწერა თხზულება შემდეგის სათაურით: «კისლი შჩის სტოლიდამ იაგორ ძასუმოვი და კამპანისის საეპრო სახლამდე». მერე-წმუნეთ, ეს თხზულება უფრო საინტერესო რამ იქნებოდა და «სოლომან მეჯღანუაშვილს» გადააჭარბებდა.

დავით სოსლანი.

